

Rapport från etthundra års jubileum måndag den 6 februari 2017 av den första samiska konferensen någonsin i Trondheim 1917 samt Sametingets plenum 10–11 februari 2017.

Resan till Trondheim började väl inte som man skulle kunna förvänta sig, men slutade ändå med en solskenshistoria. Flygresan till Trondheim skedde med en mellanlandning i Oslo där jag fick gå av och genom tullen för att komma till inrikesflyget. Väskan som jag checkat in skulle dock skickas direkt till Trondheim.

Väl framme i Trondheim gick jag till bagagebandet och väntade på min resväska som aldrig kom. Kollade en gång till om det var rätt band vilket det var. Nu började jag att fundera på vad jag skulle göra härnäst då jag fick hör en röst som sa vilken tur att jag fick se ett bekant ansikte. Det var Maria Dahlgren från Svt Sápmi som också saknade delar av utrustningen som var viktiga för att kunna sända TV bilder från jubileet dagen efter den 6 februari.

Hon bad mig vakta bagagevagnen medan hon gick och anmälde saknad utrustning och den visade sig vara kvar i Oslo. När hon kom tillbaka började vi fundera hur vi skulle agera härnäst nu när jag också förstod att min resväska sannolikt hade lämnats kvar.

Maria gick ytterligare en gång till informationen för saknat bagage för att påpeka betydelsen av att få fram saknat bagage så fort som möjligt. Men hon kom tillbaka igen utan att ha träffat personalen så jag fick ta över hennes kölapp för att jag också skulle anmäla att min resväska kommit bort.

Jag fick beskedet att min väska skulle komma till Trondheim dagen efter och det skulle betyda att jag var utan kläder när 100 års festligheterna inleddes. Jag påpekade detta och hänvisade till att jag skulle äta middag med deras kung och då måste jag vara respektabelt klädd. De skulle göra vad de kunde och som plåster på såren fick jag ett övernattnings kit.

Nu var det så tur att Maria hade beställt hyrbil för att frakta sin utrustning och hon erbjöd mig att åka med in till Trondheim. På det här sättet hjälpte vi varandra och jag fick en vän på köpet vilket jag uppskattar och vi hade en trevlig pratstund på vägen in till Trondheim.

Halv tolv på natten ringde receptionen att min väska hade anlänt till hotellet och allt slutade lyckligt.

Jubileumsfirandet den 6 februari 2017

Hundra års jubileet den 6 februari började officiellt med markering vid Metodistkyrkan där mötet gick av stapeln för 100 år sedan för att sedan fortsätta till torget med tal av bland annat stadsråd från både Sverige, Norge och Finland samt Sametingspresidenterna från de tre nordiska länderna.

Festligheterna fortsatte med jubileumsgudstjänst i Nidarosdomen i norske kungens närvaro samt stadsråd och ärkebiskopar från både Norge och Sverige samt Finland.

Jubileet fortsatte kl.1700 med en konsert med samiska artister där även kungen var bland publiken. Det var en höjdare. Jubileumsdagen avslutades med galamiddag med den norska kungens närvaro.

Veckan försatte sedan med olika seminarium som samisk parlamentariskt råd med uttalande om sanning och försoning och samiskt ungdomsråds konferens för att sluta med Samerådets konferens och galamiddag med soaré den 9 februari.

Framtida samepolitik "En väg framåt"

På onsdagen den 8 februari presenterade Eivind Torp sin utredning om framtida samepolitik "En väg framåt". Vad som betecknar detta förslag på samepolitik är att samisk rätt (renskötselrätten) är

knuten till folket samerna. Det är ett genombrott i svensk samepolitik då man får gå före 1928 års renbeteslag för att se när man senast betraktade samer som ett folk.

Detta förslag går nästan helt i linje med den politik som Álbmut drivit allt sedan partiet kom in i Sametinget 2009. Det som skiljer är att i "En väg framåt" föreslås att de samer som enbart finns med på Sametingets röstlängd har möjlighet att söka medlemskap i den organisation motsvarande samebyn där hon eller han har sina rötter. Álbmut har en liberalare hållning.

Vi menar att det räcker med att man kan härleda sina ursprung till samebyområdet utan att vara med i röstlängden. På det här sättet drabbas samer två gånger dels när man inte kommer med i Sametingets röstlängd på grund av att man genom Sveriges samepolitik förlorat sitt språk.

Och sedan kan man inte heller söka medlemskap i organisationen motsvarande samebyn på grund av att man inte tagits upp i Sametingets röstlängd just på grund av språket.

Vi kommer att arbeta för att kravet på att vara upptagen i Sametingets röstlängd tas bort för att det ska bli enklare att bli medlem om man så önskar.

Förslaget är ytterligare en bekräftelse på att den samiska rätten (Renskötselrätten) ägs gemensamt av folket samerna.

Nordisk samekonvention

Nordisk samekonvention är ett annat ämne som diskuterats flitigt under vistelsen i Trondheim. Även Samekonvention knyter samisk rätt till folket samerna.

Det finns olika uppfattningar om den är bra eller dålig. Något man vänder sig emot är självbestämmandet. Man tycker helt enkelt att den är för dålig och är undermålig då den begränsar självbestämmandet till interna och lokala frågor samt att utföra uppgifter som Sametinget har fått enligt lag.

Samekonventionen följer i princip Urfolksdeklarationen eller är i vart fall i närheten av den. Önskvärt vore ju om självbestämmande vore mera omfattande.

Likadant är det med konsultationen. Den sträcker sig inte längre än till "Free, prior and Informed Consent" enligt samma urfolksdeklaration. Det vill säga "överenskommelse eller samtycke".

Önskvärt vore om samer hade förhandlingsrätt som innebär att alla förhandlingar måste leda fram till enighet eller konsensus innan ex. gruvor eller om vindkraftverk kan etableras. Men att uppnå detta kan vara mycket svårt att få gehör för då det skulle förskjuta maktbalansen till fördel för samer.

Dock är även nordisk samekonvention en bekräftelse på att samisk rätt ägs gemensamt av folket samerna.

Plenum 10–11 februari 2017

Efter sedvanliga rutiner som upprop, val av justerare, ev. extra ärenden och tidigareläggning av ärenden antogs budgeten för 2017 och budgetunderlag för 2018–2020.

Nästa ärende som kom upp på bordet var styrelsens och nämndernas redovisning. Det var för övrigt ett tidigarelagt ärende.

Denna debatt tog nästan hela plenumstiden i anspråk. Det fanns frågor att diskutera i oändlighet tycktes det. När ärendet äntligen var lagt till handlingarna så fanns det inte mycket tid över för andra ärenden på föredragningslistan. Valärenden som fyllnadsval beslutades dock av plenum.

Ett försök gjordes för att besluta om var parlamentsbyggnaden ska placeras. Styrelsen hade inget förslag till beslut så mesta tiden gick åt att debattera varför styrelsen inte hade bemödat sig att tillkännage var de ansåg att Sametingets parlamentsbyggnad skulle ligga.

Så småningom föreslogs att ärendet Parlamentsbyggnaden skulle återremitteras vilket också blev beslutet. Det finns dessutom en tendens till att vilja skjuta frågan framåt i tiden till nästa mandatperiod så att det nya parlamentet får ta ansvar för var parlamentet ska placeras.

Viktiga ärenden som Framtida samepolitik, samisk sanningskommission, nordisk samekonvention samt motionerna blev bordlagda.

Slutsatser och reflektioner

Jubileumsfirandet var en mäktig föreställning som jag är glad att ha fått vara med om. Jag har aldrig sett så många samer samlade på ett och samma ställe. Evenemanget var så omfattande att det var omöjligt att besöka alla begivenheter.

Vad beträffar framtida samepolitik så är det ett genombrott och om samer vågar fatta beslut om att anta den så avslutas ett 89 årigt orättvist system och ett nytt träder in som vi ännu inte vet så mycket om. Dock är det en spännande framtid vi har framför oss.

Nordisk samekonvention som bordlades på plenum kan om samer vågar fatta beslut att anta den så blir det ytterligare ett genombrott i samepolitiken. Samisk rätt är också här knutit till folket och de rättigheter samer har i dag tas med in i konventionen.

Andra uttalade farhågor kring konventionen är att en del tycker att självbestämmandet är begränsat. Självbestämmandet följer i princip Urfolksdeklarationen som säger att urfolk har rätt till självbestämmande i lokala och interna frågor.

Likaså finns det synpunkter på konsultationsordningen som är baserad på "Free prior and informed consent". Det vill säga det handlar om överenskommelse eller samtycke.

Önskvärt vore att samer hade förhandlingsrätt dvs att förhandlingar ska leda till enhetsbeslut eller konsensus men det är svårt att nå dit.

Sammantaget så är en ratificering av nordisk samekonvention bättre än det vi har i dag, ett splittrat samiskt folk

Vad beträffar plenum kan man fundera över om det ska behöva ta nästan en och en halv plenumsdagar för att diskutera styrelsen och nämndernas redovisning.

Det fanns viktigare ärenden som inte kunde debatteras och fatta beslut om på grund av detta. Nu fungerar demokratin på detta sätt och det får vi godta.

Nordisk samekonvention och framtida samepolitik "En väg framåt" blir utmärkta frågor att driva inför sametingsvalet. För övrigt får vi hoppas på att det blir bättre med det nya parlamentet som väljs in den 21 maj 2017.

Slutligen, när Álbmut kom in i Sametinget 2009 hade vi visionen att lyfta det samiska folket från att vara en rennäringsfråga till att bli en folkfråga. I dag är begreppet folk i nästan i var mans mun och i två dokument är den samiska rätten är knuten till folket samerna och inte till renskötseln.

Vad som återstår är att Sametinget måste anta både nordisk samekonvention och "En väg framåt". Frågan kvarstår, vågar sametinget ta dessa beslut eller kommer de två dokumenten att dela samma

öde som Parlamentsbyggnaden som Sametinget arbetat med i snart 10 år och ännu har man inte kommit till ett beslut.

/Lars-Paul